

Kokeneet terveystakeskuslääkärit aktiivisia kunnanvaltuustoissa

Kuntakenttä on kovan turbulenssin kourissa, kun kuntaliitosten seurauksena niin kuntien kuin kunnallisvaltuutettujen määrä pienenee. Terveysthuollon teemat ovat keskeisesti esillä näissä kuntavaaleissa. Viime valtuustokaudella kunnallisvaltuustoissa vaikutti noin 130 lääkäriä.

Tulevissa kunnallisvaaleissa valitaan kunnanvaltuutetut valtuustokaudelle 2009 – 2012. Vaalipäivä on sunnuntai 26.10.2008 ennakköäänestyksen alkaessa keskiviikkona 15.10.2008. Näissä kunnallisvaaleissa valitaan yli 10 000 valtuutettua. Ehdolle voivat asettua kunnassa kirjoilla olevat 18-vuotiaat, mutta vaalikelpoisuutta on rajoitettu siten, että esimerkiksi kuntien toimintaa suoraan valvova valtion virkamies ei ole vaalikelpoinen valtuustoon. Valtuustoehdokkaaksi ei voi asettua myöskään henkilö, joka toimii kunnan palveluksessa kunnanhallituksen tai lautakunnan tehtäväalueen johtavassa asemassa.

Kunnallisvaaleissa 2004 valittiin valtuustokaudelle 2005–2008 yhteensä 11 966 valtuutettua 416 kunnassa. Edelliseen valtuustokauteen verrattuna valtuustopaikkojen määrä pieneni 312 paikalla, kun kuntaliitosten seurauksena kuntamäärä väheni 29:llä. Lisäksi valtuustokauden aikana nähtiin yksi kuntaliitos. Paineet kuntien yhdistymiseen ovat kasvaneet, mistä johtuen vuoden 2009 alusta voimaan tulee ennätysmäärä kuntaliitoksia. Jo helmikuun aikana varmistui, että ainakin 95 kuntaa yhdistyy 31 kunnaksi. Harkinnassa on lisäksi muitakin liitoksia, joiden kohtalo ratkeaa tämän vuoden aikana. Kuntaliitosten seurauksena kuntien määrä vähenee ensi vuoden alusta yhteensä ainakin 64:lla kunnalla, jolloin kuntia jäisi jäljelle 351. Harkinnan alla olevien kuntaliitosten toteutuminen vähentäisi kuntamäärän 343:een. Lisäksi tulevan valtuustokauden 2009–2012 aikana on käynnissä kahdeksan kuntaliitosselvitystä, jotka koskevat yhteensä 20 kuntaa. (1)

Varmistuneiden kuntaliitosten seurauksena kunnanvaltuustopaikat vähenevät tulevalle valtuustokaudelle noin 1250 paikalla. Kaikkien harkinnan alla olevien liitosten toteutuminen johtaisi siihen, että tulevalle valtuustokaudelle valittaisiin lähes 1 700 valtuutettua vähemmän, kuin edelliselle kaudelle. Valtuustopaikkojen määrä pienenee siis noin 10 – 15 %:lla tulevalla valtuustokaudella.

Kunnallisvaltuutettujen taustoja on selvittänyt Kuntaliitto, jonka tiedot perustuvat kuntien toimittamiin luottamushenkilötietoihin. Yleisesti kunnallisvaltuustoissa 18 – 29 -vuotiaat ja yli 65 -vuotiaat ovat aliedustettuja, sillä molempien ryhmien osuudet kunnallisvaalipaikoista ovat noin kuusi prosenttia, vaikka kummankin ryhmän osuus vaalikelpoisista kuntien asukkaista on lähes viidesosa. Kunnallisvaltuutetuista suurimmat ikäryhmät ovat 50 – 64 -vuotiaat (43%) ja 40 – 49 -vuotiaat (29%). Myös naiset

ovat selvästi aliedustettuja, sillä Manner-Suomessa naisten osuus kunnallisvaltuustopaikoista on vain hieman yli kolmasosa.

Noin puolet kunnanvaltuutetuista työskentelee yksityisellä sektorilla, kun kuntasektorilla työskentelee puolestaan noin neljäsosa valtuutetuista. Naiskunnanvaltuutettujen työnantaja on useimmiten kuntasektori (41%), yksityisen sektorin palveluksessa puolestaan on 32% naisista. Mieskunnanvaltuutetuista 56% työskentelee yksityisellä sektorilla ja vain 15% kuntasektorilla.

Kokeneet terveyskeskuslääkärit aktiivisimpia kunnanvaltuustoissa

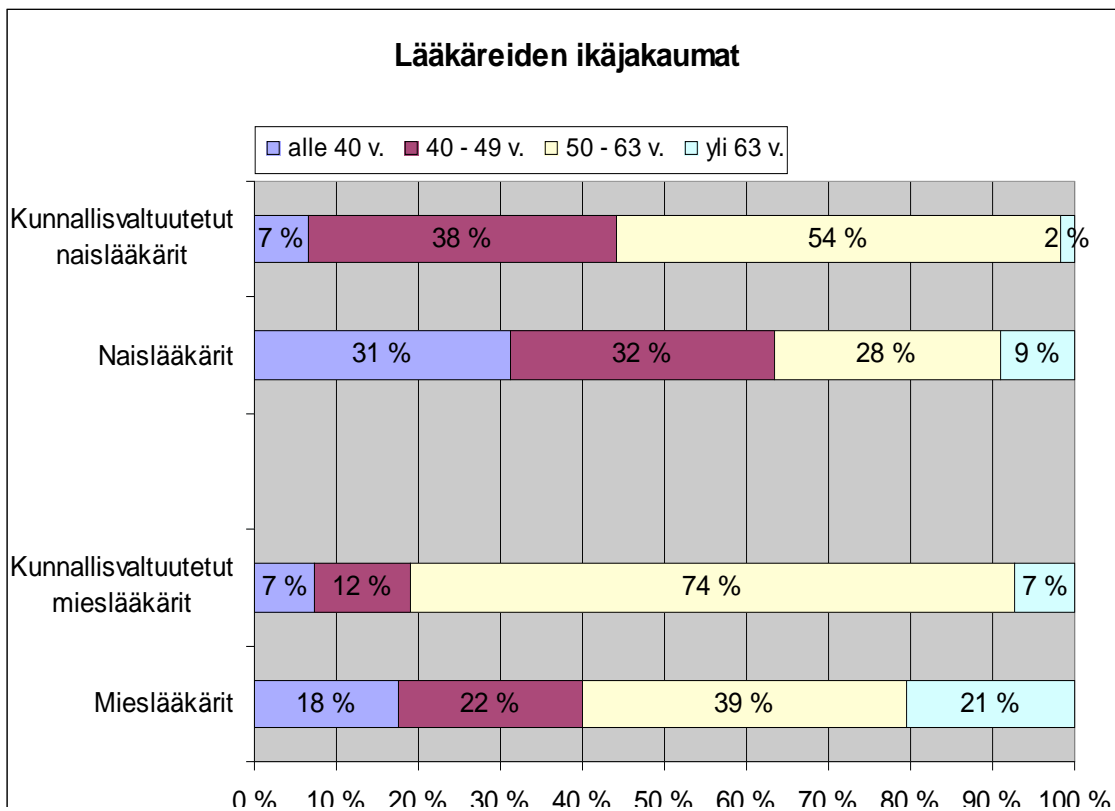
Lääkäriliitto kysyi Lääkärikyselyn 2005 yhteydessä lääkärikunnalta näiden kunnallisia luottamustehtäviä. Edellisellä valtuustokaudella yhteensä 304 lääkäriä toimi kunnallisissa luottamustehtävissä. Nämä lääkärit edustavat 1,5 %:a koko lääkärikunnasta. Yhteensä näillä lääkäreillä oli 482 kunnallista luottamustehtävää, eli keskimäärin 1,5 tehtävää lääkäriä kohti. Kyseisistä lääkäreistä 43% oli kunnanvaltuuston jäseniä, eli yhteensä kunnanvaltuustoissa toimi 132 lääkäriä, joista kunnanhallituksessa mukana oli 45 lääkäriä. Yksittäisistä luottamustehtävistä yleisimpiä olivat terveyslautakunnassa ja sairaanhoitopiirin valtuustossa tai hallituksessa toimiminen, mutta myös muita kuin näitä tehtäviä oli yli puolella kunnallisissa luottamustehtävissä toimivista lääkäreistä. (2)

Lääkärikunnallisvaltuutetuista hieman suurempi osa oli miehiä kuin naisia. Ero on kuitenkin merkittävästi pienempi, kuin kunnallisvaltuutetuilla keskimäärin, sillä lääkärikunnanvaltuutetuista kuitenkin lähes puolet (47,5%) on naisia. Lääkäreillä 50–63 -vuotiaiden yliedustus on vielä korostuneempaa kuin kunnanvaltuutetuilla keskimäärin koko maassa. Kuva 1 osoittaa, että peräti kolme neljästä mieslääkärikunnallisvaltuutetusta kuuluu kyseiseen ikäryhmään, vaikka mieslääkärikunnasta ikäryhmän osuus on alle 40%. Kuvasta 1 nähdään myös, että naislääkäreillä alle 40 -vuotiaiden ja yli 63 -vuotiaiden aliedustus on vieläkin selvempää, sillä vaikka naislääkäreistä 40% kuuluu kyseisiin ikäryhmiin, naislääkärikunnanvaltuutetuista heitä on alle 10%.

Sairaaloiden lääkäreillä luottamustehtäviä oli suhteellisesti vähiten. Vaikka työssä olevista lääkäreistä lähes puolet työskentelee sairaaloissa, kunnanvaltuustojen lääkäreistä heitä on vain reilu neljäsosa. Terveyskeskus oli kunnanvaltuutetuista naislääkäreistä yleisin työnantaja (44%), mieslääkärikunnanvaltuutetuistakin 38,5% työskenteli terveyskeskuksessa. Muu työnantaja oli siis noin kolmasosalla naislääkäreistä ja noin 40 %:lla miehistä. Sairaaloiden lääkärit eivät siis olleet mukana kunnanvaltuustoissa niin aktiivisesti, kuin terveyskeskusten ja yksityissektorin lääkärit. Kuntasektori on suhteessa

selvästi yleisempi työnantaja lääkäreiden, kuin muiden kunnansvaltuutettujen keskuudessa, yksityisen sektorin kustannuksella.

Terveydenhuollon organisointi on yksi kunnallisvaalien pääteemoista. Kunnallisvaalien tuloksilla on vaikutusta esimerkiksi siihen, miten perusterveydenhuollon palvelut sekä vanhusten ja pitkäaikaissairaiden hoito järjestetään, sekä miten riittävä terveydenhuollon rahoituspohja turvataan tulevaisuudessa. Terveydenhuollon asiantuntijoina lääkäreillä on näkemystä terveydenhuollon järjestämisestä. Asioihin vaikuttamisen kannalta olisi toivottavaa, että mahdollisimman moni lääkäri asettuu ehdolle.

Kuva 1: Lääkäreiden ja kunnallisvaltuustoissa toimivien lääkäreiden ikäjakaumat sukupuolittain

Lähteet:

- (1) Kuntaliitto, kuntatiedon keskus, www.kunnat.net
- (2) Lääkäriliitto, Lääkärikysely 2005